

Voor chemici ligt de **wereld** aan hun voeten. Maar wat komt erbij kijken wanneer je een nieuw lab opzet in een ander land? 'Het belangrijkste voor succes zijn de eerste mensen die je aanneemt.'

Ik vertrek: *de labeditie*

SHURAILA STOPPEL

“Ik heb niet bewust gezocht naar een positie in het buitenland, maar als ik de wens niet zou hebben gehad, dan had ik de advertenties niet bekeken”, vertelt Jeroen Krijgsveld vanuit het Duitse Heidelberg. Krijgsveld startte zeven jaar geleden zijn eigen lab in Duitsland. Hij is onderzoeksleider van een onderzoeksgroep bij de eenheid genoombiologie en teamleider van de proteomics core facility bij het European Molecular Biology Laboratory.

INVESTEREN

Krijgsvelds groep ontwikkelt methodes voor massaspectrometrie en proteomics, en richt zich op toepassingen daarvan op het gebied van ontwikkelingsbiologie en stamcelbiologie. “Het kriebelde om op eigen benen te staan en in Nederland

waren de plekken beperkt”, zegt hij.

Ook Jan Vermant, hoogleraar zachte materialen, verkaste naar het buitenland. Een jaar geleden ging hij vanuit Leuven naar het ETH in Zürich. Vermant is chemisch technoloog en gespecialiseerd in reologie. In zijn lab staat geavanceerde apparatuur om fysische eigenschappen

‘Het is een substantiële onderbreking van het onderzoek’

van zachte materialen zoals polymeren en colloïden te bestuderen en bewerken. Vermant vertelt: “Het was best moeilijk om in een keer opnieuw te beginnen en voor een ganse brede onderzoekslijn de instrumenten te kiezen. Ik kreeg mogelijkheden die ik in Leuven niet had.

Bovendien had ik in Leuven het lab in vijftien jaar gradueel opgebouwd, aan sommige opstellingen had ik vier à vijf jaar gewerkt, en nu moest ik in een keer heel goed weten wat ik allemaal wilde hebben, wat ik wilde gaan doen en welke investeringen daarvoor nodig waren.”

Antoine van Oijen, hoogleraar scheikunde aan de universiteit van Wollongong was al ervaringsdeskundige toen hij koos voor de overstap van Groningen naar Australië. “Voordat ik mijn lab in Groningen opbouwde, had ik al zeven jaar mijn eigen lab bij Harvard University in de VS. Dat lab bouwde ik ook zelf op.” De kersverse Aussie Van Oijen is sinds begin dit jaar hoofd van een interdisciplinaire onderzoeksgroep en houdt zich bezig met fysica, biologie en chemie. “We kijken naar de interactie tussen eiwitten en DNA met microscopen die zo krachtig zijn dat we van een enkel molecuul

Vermant koos vooral vanuit administratief oogpunt voor de Zwitserse Universiteit: "Het ETH geeft ruime budgetten waarmee je goed onderzoek kunt doen. In België was ik veel bezig met fondsenwerving, lesgeven en vergaderen en dat ging van de onderzoekstijd af. Terwijl het ETH hoogleraren stimuleert om risico's te nemen en wil dat we onderzoek doen dat impact heeft."

GROEPSDYNAMIEK

Nieuwe apparatuur kopen is één ding. "Maar het belangrijkste voor succes", zegt van Oijen, "zijn de eerste mensen die je aanneemt. Zij moeten de boel wetenschappelijk in gang zetten, maar ook sociaal goed zijn. Zij zetten de toon voor de sfeer de eerste paar jaar." Krijgsveld beaamt dat: "De technische inrichting van het lab is in wezen het makkelijkst." Van Oijen vervolgt: "Het is niet te voorspellen hoe de groepsdynamiek wordt. Dat heb je niet in de hand. Gelukkig is het bij mij alle drie de keren goed gegaan."

Toch ben je voor je succes ook afhankelijk van je apparatuur. Krijgsveld: "Die moet zo snel mogelijk goed werken. Wij hebben in het begin wel pech gehad met apparatuur zodat het pas na twee, tweeënhalve jaar lekker begon te draaien." Vermant had het geluk dat een collega uit het vakgebied polymeertechnologie zijn onderzoekslab afbouwde. Omdat dat werk voor een deel overlapt met dat van Vermants kon hij delen van diens ruimtes overnemen en sneller aan de slag dan wanneer er alleen geheel lege ruimtes waren geweest. "Ik vond het een leuke en leerzame ervaring. Echte problemen ben ik niet tegengekomen, maar ik moest wel mijn comfortzone verlaten." Wat Vermant met name moeilijk vond was de verantwoordelijkheid om te bedenken wat hij de komende tien à vijftien jaar wilde doen. "Dat koste veel concentratie en aandacht. Je moet alle scenario's overwegen."

Van Oijen begon zijn labs telkens vanaf nul. "Vooral de eerste keer vond ik heel

spannend, ik was jong, had alleen postdoc-ervaring en Harvard is een bruisende omgeving. Ik begon expres een maand eerder dan mijn medewerkers. Daardoor was ik helemaal in mijn eentje met allemaal dozen vol nieuw bestelde spullen en nieuwe apparaten. Toen ik al die spullen kon uitpakken, had ik het gevoel dat het Kerstmis was."

Krijgsveld gaat het binnenkort allemaal nog een keertje doen. "Ik ga opnieuw een nieuw lab opzetten in Duitsland. Ik word hoogleraar bij de universiteit van Heidelberg en ga begin volgend jaar in het Duitse kankerinstituut werken." Hij verwacht wel dat het makkelijker wordt dan de eerste keer, omdat hij een groot

'Een lab opbouwen gaat in elk land anders'

deel van zijn groep meeneemt. Dit keer hoeft hij dus geen mensen te werven. Voor Van Oijen is het na drie keer wel mooi geweest. "Het duurt telkens toch een à twee jaar voordat alles draait en er weer artikelen verschijnen. Het is een substantiële onderbreking van het onderzoek."

PRIVÉ

Een belangrijke voorwaarde om het avontuur in den vreemde te laten slagen, is ook dat een overgang naar het buitenland in de privé-situatie past. De vrouw van Van Oijen bijvoorbeeld vond haar droombaan in Wollongong. Krijgsveld vertelt: "Mijn kinderen waren nog klein en dan is de stap makkelijker. Bovendien is Duitsland niet ver, dus kunnen we makkelijk weekendjes naar Nederland."

Dat laatste kan niet als je helemaal naar Australië vertrekt. Maar van vereenzaming is geen sprake. Van Oijen lacht: "Mijn lab ligt in een mooi land en dicht bij het strand. Ik heb nog nooit zo veel verzoeken gehad om een sabbatical bij mij te doen."

kunnen bepalen hoe dat met DNA interacteert. Zo onderzoeken we bijvoorbeeld hoe DNA-replicatie werkt."

Volgens Van Oijen is een lab opbouwen telkens weer een leuke ervaring met grote uitdagingen. "Je moet apparatuur kopen en externe financiering voor je onderzoek regelen. Dat gaat in elk land anders. De administratieve structuur van een nieuw land en nieuwe universiteit is telkens een grote ontdekkingsreis."

Advertentie

labovens.nl

moffelovens | verassingovens | buisovens
droogovens | vacuümovens | incubators

Nabertherm
KRACHT
salvisLAB